

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

*Воскрес для того, щоб і ми
благодаттю і силою Цього Воскресіння
воскресли себе, свої мрії, свої сили, свої
сподівання.*

*Вітаємо з цією подією всіх
наших добродійців, українців, які
змушені жити за межами етнічної
батьківщини, але пам'ятають і
розвивають її давні християнські
традиції.*

*Бажаємо добробуту ва-
шим родинам, сили й насаги в
подвижницькій праці для розбудови
незалежної України.*

Малюнок Вадима Доброліжа

Візушки

Дякую, шановні колеги, за гарний випуск січневого номера «Українського дому». Особливо вразила архівна розвідка Надії Онищенко про подружжя Коломийченків, їхню трагічну долю. Опрацьована з небайдужістю і журналістським сумлінням ця справа з колишнім грифом «Секретно» переконує, як багато сторінок нашої історії від нас було заховано попереднім режимом. І скільки ще праці доведеться докласти всім нам, аби такими публікаціями скоріше зняти зі свідомості багатьох наших земляків ідеологічну полуду, накладену радянською ідеологією. Може б тоді й пам'ятники головному ідеологу того антиукраїнського режиму були, нарешті, знесені з людних місць наших провінційних міст і містечок, зокрема і в моєму рідному Ніжині. З повагою і найкращими побажаннями – **професор Микола Тимошик.**

Дякую за надісланий номер «Українського дому», який із цікавістю прочитав. Недавно в Києві була співробітниця Українського центру в Москві, наша колишня випускниця Олена Марченко. Я дав їй Вашу електронну адресу і вона з Вами зв'яжеться. З повагою **Олександр Астаф'єв.**

Шановні колеги, дуже цікавий випуск, дякую!

З повагою **Тетяна Конончук.**

Дякую за цікаві матеріали. Ми на «Кобзі» передрукуємо статтю про Мезенцева.

З повагою, **Василь Коломацький** www.kobza.com.ua

Дякуємо за підтримку також Наталії Коломийченко (США), Валерію Семененку (Москва), Аркадію Польшакову (Казахстан), Ігорю Кочергіню (Дніпропетровськ), Євгену Луняку (Ніжин), Людмилі Мельник (Москва), Наталії Анохіній (Санкт-Петербург), В'ячеславу Гнатюку (Львів), Ладі Вуіч (Санкт-Петербург).

Вже більше півтора століття культурне людство Восягає життя і творчість видатного українця Тараса Григоровича Шевченка. Його силове поле потужною енергетикою підтримало світову ноосферу, українське серце і життя багатьох маленьких людей.

Кожне покоління шукало свій шлях до Тараса. Йому ставили пам'ятники, тиражували «Кобзар» великими накладками, пристосовуючи його поезії до тимчасових, часом облудних, ідей. Ось як пише про це Павло Мовчан у передмові до «Кобзаря» 2003 року видавничого центру «Просвіта». «У такий спосіб і дискредитувалося поволі святе для нас ім'я Тараса Шевченка. Він став просто стереотипом. Постають у граніті з нахмуреним чолом. Постає його ніби відокремилася від текстів, від «Заповіту», від гнівного осуду перекинчиків, яких дедалі більшало й більшало з кожним роком».

Але в родинному колі молодші і старші знаходили в його творчості відгук на біль власної душі. Нас переконували в цьому учасники виставки сімейних «Кобзарів» у Ніжинському краєзнавчому музеї імені Івана Спаського: школярі і студенти, дошкільнята, викладачі, музейники, мешканці міста, які принесли їх

сюди з родинних бібліотек і цитували улюблені рядки.

У камерній обстановці музею твори Тараса Шевченка звучали як особисті переживання. «Кобзар» – це книга не тільки для шевченкознавців і вчителів, це сімейна книга. Я пригадала, як в селі Сальному на Ніжинщині родичі й гості, чиновники вітали зі століттям Харитину Василівну Голопапу. А вона відповідала їм цитуванням напам'ять із Шевченкової «Катерини». З нею звікувала вона і свою нелегку долю. Рано залишившись удовою, виростила двох своїх дочок і трьох чужих сиріт, відробляючи колгоспні трудовні.

За рік до 200-ліття з дня народження Тараса Григоровича Шевченка редакція газети планує опублікувати серію матеріалів про видатного митця, про його зв'язки з нашим краєм. Запрошуємо всіх небайдужих до рідного слова розповісти про свій шлях до Тараса. Можливо, вам допоможуть рядки нашої анкети.

– Коли Ви вперше почули чи прочитали поезії Тараса Шевченка, побачили його живописні роботи? Ваші перші враження... Чи змінилися вони з роками навчання?

– Які думки й переконання у творчості й житті Тараса Шевченка Вас найбільше вражають? Що б Ви хотіли перейняти у нього для себе? Чи вважаєте Ви його сьогодні актуальним?

– Чи цікаво викладається сьогодні творчість Тараса Шевченка у школі, у виші?

– Прочитуйте улюблені рядки...

Поетичною стежкою

Вже восьмий рік поспіль поетичну стежку до Тараса Шевченка прокладають у Ніжинському обласному педагогічному ліцеї Чернігівської обласної ради викладачі за підтримки міського осередку міжнародного благодійного фонду імені Ярослава Мудрого, районної держадміністрації та районної ради, ПАТ «Ніжинський хліб» та благодійного фонду «Ніжен». У Міжнародний день поезії вони влаштували свято для себе, для гостей і учасників конкурсу з Ніжина і сільських шкіл району, Чернігова, Прилук, Семенівки.

Найбільша і доречно прибрана українська зала ліцею ледве вмістила бажаючих послухати і прочитати перші поетичні проби славних нащадків Тараса.

Твори 41 конкурсанта вже були видрукувані у збірці «Стежка до Шевченка», яку відредагував поет і перекладач, керівник літературної студії Гоголевого вишу Олександр Гадзінський. Але претенденти на лауреатські звання все одно хвилювалися. Адже поважне журі уважно прислухалося до кожного образного слова, незвичного повороту думки і довго раділося про

розподіл призових місць.

У молодшій групі переможницею одногласно визнана шестикласниця Талалаївської ЗОШ I-III ступеня Віта Дерев'яноко, яка зуміла побачити райський куточок на землі. Друге і третє місця відповідно присуджені Ані Кулик з Липіврізької ЗОШ I-II ступенів, Ярославу Сушку зі Світанківської ЗОШ I-III ступенів, Руслані Шиловій з Ніжинської гімназії №3, Андрію Шевченку з Липіврізької ЗОШ I-II ступенів, та Анастасії Кашці – учениці Прилуцького Центру творчості дітей та юнацтва.

Старшу групу поет, письменник і науковець Олександр Забарний дружелюбно назвав сформованими поетами, відзначаючи відсутність декларативності, пошук власних художніх засобів для самовираження. В дев'ятикласниці Ніжинської гімназії №3 Ангеліні Коткової юність розцвітає хуртовиною мрій. А ліцеїстка Ірина Кучерявець прагне зробити улюбленими пройдені дороги. У другокласниці міського ліцею Ангеліні Лазар ворон стежить за зміною поколінь. Дев'ятикласниця Світанківської ЗОШ I-III ступенів Анастасія Шумнова «ковтала сльози у обіймах

неба». Першокурсниця обласного ліцею Юлія Якубів «ховає смуток у долонях».

Вони – лауреати. А перше місце посіла другокурсниця музично-філологічного класу обласного ліцею Марина Лапай, яка «срібним пензлем малює гротескні узори».

Дипломи, грамоти й подарунки вручив голова райдержадміністрації Володимир Другаков. Голова районної ради Олег Бузун відзначив організаторів заходу: директора ліцею Тетяну Шевчук та викладача Аллу Кайдаш.

Як зазначив поет і журналіст, член журі, Анатолій Шкуліпа, Шевченкове поетичне слово залишається і сьогодні послом України у світі. Воно виховує і надихає славних нащадків.

На фото: найвищу відзнаку за поетичне слово Володимир Другаков вручив Віті Дерев'янку

Райський куточок

Пройду босоніж по пісочку,
Травички доторкнуся рукою,
Ось у зеленому гайочку
Вода-джерельце б'є рікою!
Тут кущ калини пламеніє,
Стоїть дзвінка і мирна тиша,
І вітерець легенький віє
Й пташину у гнізді колише.
Милуюсь літньою красою
І ніжним сонечком привітним,
Берізки довгою косою
І літнім днем, казковим,
світлим.

Віта
Дерев'янку

Сміється життя, мов оманливий
дід-водограй,
І дивиться в очі зелені проклятого
Раю.
Сьогодні тобою душа переповнена
вкрай...
А завтра, здається, я й зовсім тебе
не згадаю.
І знов сургучами зрадливо сміється
весна,
Холодним дощем поливає
незайману мрію...

І стукає в душу манлива твоя
таїна...

Та я під холодним дощем твоє
серце зігрію...

Прокляття – лиш страх, а зелене –
лиш присмак життя...

І ти в моїх снах, в божевіллі, в
опалових мріях...
І все, як ніщо, все іде якимось зовсім
не так...

Та я нашу осінь в січневу негоду
зігрію...

Зіткала намисто зі снів і стемнілих
жалів,

Згубила в твоїй глибині я свої
зоревіти...

Та ти проростаєш лілями
змучених днів –

Любов і ненависть, що кличе мене
просто жити...

Спасибі за вічність і сни, що не
знають жалю...

Так просто мовчати словами
холодного ранку,

Навік розтоптати знекровлену
мрію свою...

І світом блукати, співаючи дику
співанку...

Марина
Лапай

Розуму недуги стали дугою над
обличчям –
Замінували поле, всі сходи сховали
кудиись.

Казав хто багато, що так іти
ближче,

Що так буде й легше, а потім
кричали «Молись».

Я ж наперекір долі, наперекір усім
недовірам

Серед байдужості моря пішла до
мрій босоніж.

Асфальт обдряпав ноги, кропива
обжала шкіру,

Але мрії пекли сильніше, тому
йшла туди, де видніш.

Дорогою терпкості, зі сльозами,
Коли і без сил, але я йшла.
То широкою, освіченою ліхтарями,
То темною ніччю по стежці сама.

Забиває подих, думки перемішує
вітер,

Руки всі чорні, ноги вже не несуть.
Але я іду, попереду – світло

І мрії мої у душі все цвітуть.

Ангеліна
Лазар

Українська еллінка

ГРЕКИ В НІЖИНІ

На Святвечір вона готує за Українською православною традицією дванадцять пісних страв і згадає вже покійних рідних і близьких. Маму й батька Дар'ю Юхимівну й Івана Івановича Мілосових, сестру Тамару й брата Юрія, бабусю, батькову маму Марію Іванівну. До останнього 90-го року життя вона ходила до церкви, читала Євангеліє і повсякчас нагадувала дітям і онукам: «Пам'ятайте про своє грецьке коріння і не соромте себе перед людьми». Уже в дорослому віці Лариса дізналася про те, що вона – сьоме коліно в родоводі ніжинських греків Мілосових. На неслов'янське прізвище звертали увагу й учителі Ніжинської середньої школи №3 і радили учениці читати літературу про Грецію. Але історія етнічної батьківщини далеких предків предметом її творчих пошуків і уподобань стала значно пізніше.

Після закінчення десятирічки в дівчини з родини, яка виховувала четверо своїх дітей і четверо сиріт-родичів великого професійного вибору не було. Лариса працювала в геологічній експедиції разом із братом Юрієм і заочно вивчала хімію й біологію в Ніжинському держуніверситеті імені Миколи Гоголя. Спартанські умови загартували її й позитивно позначилися на подальшому житті.

1971 року вже випускниця Гоголевого вишу почала працювати старшим науковим співробітником у Ніжинському краєзнавчому музеї. Під керівництвом його організатора Володимира Семеновича Шоходька вони разом із художником Всеволодом Юрієвичем Оліфіренком створювали експозицію відділу природи, яка, між іншим, і сьогодні залишилася в первозданному вигляді. Для виготовлення опудал птахів був запрошений уже немолодий приїжджий спеціаліст, і Лариса за власні гроші возила його на таксі на околиці Ніжина, аби він там забив якусь місцеву пташку. Коли підстрелена ним ворона чи качка падала на протилежному березі Остра, дівчина пливла туди і поверталася

назад, підгрібаючи собі однією рукою, а в другій тримаючи ще теплий трофей.

Лариса Іванівна мені про це весело розповідала, а я подумки зверталася до теперішніх працівників створеного нею музейного відділу: а чи здатні вони на отаке плавання для поповнення експозиції новими експонатами? «Природа Приостер'я», якою милуються вже більше сорока років ніжинці й гості, є для неї значимішою нагородою, ніж грамота Міністра культури з грошовою премією.

Працюючи в музеї, час від часу Мілосова заходила у відділ історичний. Їй хотілося доторкнутися до предметів грецької старовини, знайдених у Ніжині. Її бентежив присутній тут дух давніх предків. Вже пізніше у професора Олександра Астаф'єва вона прочитає: «Греція є складовою українського світогляду. Еллінська культура залишила помітні сліди у психіці українського народу, сформувавши такі риси української душі, як індивідуалізм (на противагу культурам, що діляться на автократа і масу), хліборобська культура, потяг до краси, глибока християнська мораль, гуманізм. Давня українська культура також формувалася під впливом творів візантійських релігійних письменників: Св. Василя Великого, Івана Золотоустого, Григорія Богослова, Григорія Ніського, Андрія Критського, Івана Дамаскина, візантійських хроністів Івана Малали, Георгія Амартола, Георгія Сінкела, Константина Манасії, збірки повчальних афоризмів, патериків, повістей, апокрифів...»

Це уривок з його статті, опублікованій у першому випуску збірника «Греки в Ніжині» в 2000 році. Ініціативу Ніжинського міського товариства греків імені братів Зосимів, головою якого в 1999 році обрали Ларису Мілосову, підтримали Ніжинське товариство української мови «Просвіта», очолюване Олександром Астаф'євим, Духовно-просвітницький центр парафії Всіх Святих УПЦ Київського патріархату, Ніжинський держуніверситет імені

Миколи Гоголя.

Тоді освічені ніжинці вперше дізналися про те, що 1657 року грецькі купці дістали торговий привілей від Богдана Хмельницького й оселилися в Ніжині, ховаючись тут від османського поневолення етнічної батьківщини. Вони заклали тут своє братство і започаткували щорічні ярмарки. Греки в Ніжині були незалежними від полкової влади, мали свій магістрат, будували храми, відкривали школи й бібліотеки, розгортали благодійницьку діяльність.

На думку авторів і упорядників збірника, вкрай важливо було актуалізувати інтерес до історії українсько-грецьких культурних взаємин, щоб відчутти енергію цієї історії як живого організму, як феномену в основі якого – людська особистість, жива людина, а не арифметичний складник безструктурного механічного колективу.

2000-го року Ніжинське міське товариство греків імені братів Зосимів було офіційно прийняте у Федерацію Грецьких товариств України. Основу громади склали представники стародавніх родин: Мілосових, Крементуло, Спіліоті, Плациндарів – 30 корінних еллінів. А ще стільки ж друзів еллінів, яких захопила цікава творча патріотична громадська робота.

Упередмовах до цих і наступних видань Лариса Мілосова підкреслювала, що греки з-за кордону вже давно почали виявляти інтерес до земляків із Ніжинщини, їхньої історико-культурної спадщини. Ще 1984 року в Ніжинський краєзнавчий музей надіслав листа відомий грецький історик професор університету в м. Яніна Христос Ласкаридід. Він отримав ґрунтовну, а не формальну відповідь майже через 20 років від співробітника музею Олександра Морозова. 1993 року пан Ласкаридід вперше побував у нашому місті під час святкування його тисячолітнього ювілею. Під час наступних візитів професор детально вивчив архіви в Ніжині, Чернігові, Києві, Москві, Санкт-Петербурзі,

скориставшись якими, написав і видав книгу про Ніжинське грецьке братство, за яку отримав подяку від Президента Греції.

2001-го року в другому випуску «Греки в Ніжині» Олександр Морозов уперше впорядкував, відредагував і опублікував за чернетками автора Костянтина Харламповича праці з історії Ніжинського грецького братства XVII-XVIII століть. Академік ВУАН і член-кореспондент Російської АН досліджував грецькі документи в Ніжинському округовому архіві ще 1929 року, але не зміг їх усі надрукувати через ідеологічні обставини.

Ошатніше видання «Нариси з історії грецької колонії в Ніжині (XVII-XVI-ІІ ст.)» Костянтина Харламповича Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, музей рідкісної книги, Ніжинське міське товариство греків імені братів Зосимів за фінансової підтримки Центру греко-російських досліджень з міста Афін та релігійної громади Грецько-Всіхсвятської церкви Української православної церкви Київського патріархату в м. Ніжин видрукували 2011 року, і його відзначили в обласному рейтингу Чернігівщини «Краща книга».

2002 рік ніжинські елліни і їх друзі ознаменували Міжнародною науково-практичною конференцією «Греки в Україні: історія Ніжинської грецької громади», яку присвятили 160-річчю від дня смерті видатного грецького патріота, просвітителя та мецената Миколи Зосима. Наслідуючи свого патрона, нащадки ніжинських греків науково-просвітницькою діяльністю значно розширили українсько-грецькі культурні й економічні відносини. Цього ж року Ніжин приймав делегацію мерії м. Яніна на чолі з паном А. Папаставру та представників Асоціації випускників школи братів Зосима. Була укладена угода між

нашими містами про налагодження партнерської культурної, освітньої, спортивної, туристичної та господарської співпраці. 2004 року ніжинська делегація відвідала Яніну.

Лариса Іванівна зворушено ступала на стародавню бруківку, милувалася іконками і прапорцями, які грецькі обивателі виставляють у своїх обійстях, захоплювалася просвітленими обличчями на портретах у міській мерії – так вшановують тут колишніх її керівників, і порівнювала з дійсністю, в якій вона жила й живе сьогодні. Вона зримо відчула себе ланкою великого грецького родоvodu, в якому вічною

активну участь у національних святах, фестивалях, конференціях, програмах Федерації грецьких товариств України для дітей, молоді та пенсіонерів. 2010 року Ларису Іванівну Мілосову нагородили «Почесним знаком Федерації». Але це її не заспокоює. Вона мріє створити в Ніжині музей братів Зосимів. Адже для цього вже зібраний великий дослідницький матеріал у Ніжині і в Греції, знято відеофільм. А тим часом шукає хоч якісь кошти для утримання приміщення товариства.

«Хай кожен буде по-своєму греком! Але тільки хай буде!» – закликає Лариса Мілосова еллінів і українців, своїх онуків, Данила і Романа – греків вже в дев'ятому коліні, як це робив видатний Гете. Вона просить всіх нас наслідувати благодійництво братів Зосима, які заповіли частину своїх статків на придане бідним дівчатам-гrecанкам.

Один із провідних ніжинських купців Зой Каплані, як і Зосими, дав обітницю безшлюбності і свої кошти витрачав на заснування школи в Яніні, допомогу бідним та хворим в Ніжині та Греції. Світлу пам'ять зберігають ніжинські греки про добротність

братів Манфо та Георгія Ризарі, купців, які уславилися заснуванням школи в Афінах, фінансовою підтримкою національно-визвольного руху на початку XIX століття. Нащадок ніжинських греків художник Олексій Венеціанов власним коштом учив малювати бідних селянських дітей, яких викупив із кріпацтва. Він був у числі тих благодійників, які визволили з такої неволі Тараса Шевченка.

У XVII столітті греки отримали в українському Ніжині умови для творення власної історії. Їх вдячні нащадки сьогодні творять історію незалежної України.

була віра в Бога, культура, повага до власної і чужої історії.

2008-го року з візитом на Україну прибув Президент Греції Каролос Папуліас, який сам родом із Яніни. Він заїхав у Ніжин і, вклонившись могилам Анастасія і Миколи Зосимів, у міській раді пояснив мету свого перебування тут дуже зворушливими словами: «Я дякую українцям, які 300 років тому не побоялися надати притулок моїм предкам-вигнанцям».

За 13 років діяльності Ніжинське міське товариство греків імені братів Зосимів, яке налічує 60 членів, перетворилося в потужну ланку українського еллінізму. Серія виданих ними книг продовжує освітню традицію братів Зосимів. Нащадки ніжинських греків беруть

У XVII столітті греки отримали в українському Ніжині умови для творення власної історії. Їх вдячні нащадки сьогодні творять історію незалежної України.

У XVII столітті греки отримали в українському Ніжині умови для творення власної історії. Їх вдячні нащадки сьогодні творять історію незалежної України.

Надія ОНИЩЕНКО

На фото: Лариса Мілосова з онуком Данилом

ХУТІР ЖИВИЙ БДЖОЛАМИ

Хутір мого прадідуся Харитона примостився серед поля далеченько від сільських хат. Влітку я люблю приходити сюди старим неїждженим шляхом. Ще здалеку мене вітають високі, стрункі тополі, що немов хочуть злетіти в небо на своїх зелених крилах. Підійшовши ближче, бачу усміхнені вікна

старої, але ще добротної рубленої хати, яка стоїть посеред просторого, зарослого зеленим килимом споришу подвір'я. Збоку від неї – велика клуня, а за нею – сад. Гілля старих крислатих яблунь сплелося вгорі, так що спекотної днини тут панує приємна прохолода. А навесні ніжно-рожеві гілочки вишневого квіту заглядають у хатні вікна, немов цікавляться: а що там?..

А в хаті стоїть первозданна тиша. Із покуті дивляться на мене ікони: вище – образи Богородиці і Спасителя, під ними – зображення святих Зосима і Савватія, покровителів пасічників. На цих святих був схожий мій прадід:

таке ж богоподібне обличчя, ті ж мудрі очі, що світяться добротою. А ще руки, які, здавалося, вміли все.

Мій дідусь, Сергій Харитонович Глушко, говорив, що руки прадідуся завжди пахли воском, бджолиним пилком і медом, бо над усе він любив поратися на пасіці, а бджілок називав «моїми дівчатками». Він поважав їх за надзвичайну працелюбність, відданість дому, сім'ї і своєму господареві. Прадід виховав чотирьох дітей, і кожного навчав жити совісно, не боятися, як і бджоли, будь-якої праці.

Мій дідусь продовжив батькову справу. За плечима у нього – довге і важке життя. Але він ступає в ньому впевнено, його великі сильні руки не бояться ніякої праці. Заробляти ж на хліб довелося уже з сьомого класу – пішов працювати причіплювачем до тракториста. Згодом вивчився на комбайнера-механіка. Комсомольська юність покликкала на казахську цілину. Доводилося працювати позмінно й

повернувся додому.

Працював шофером, токарем. Труднощів не уникав, тож його портрет завжди висів на Дошці Пошани. Але завжди мріяв про роботу біля бджіл, і в 1980 році був призначений колгоспним пасічником. Минули роки, немає вже колгоспу, немов завмерло село, а ритм життя на дідовій пасіці не змінився – бджоли так само старанно збирають мед, наводячи лад у вулику. Тільки тепер

пасіка назавжди оселилася на хуторі. Та й сам дідусь дуже рідко буває вдома у великому новому будинку неподалік від центру села. Поки вистачало сил жив і працював на хуторі. І тепер душу тягне туди.

Минулого року 4 березня в мого дідуся з бабусяю Ганною Петрівною Глушко було золоте весілля. Півстоліття прожили вони разом, народили трьох синів-соколів, мають п'ятьох онуків. Але пишного святкування не було, бо наша родина звикла збиратися на Спаса. Кожного року 19 серпня до дідуся на пасіку з'їжджаються всі його сини, із далекого Новосибірська прилітає з сім'єю дочка, на прадідівський хутір приходять і дідусяв племінник дядько Павло, який теж вивчився на

пасічника і продовжує його справу. Зібравшись у саду за довгим столом, смакуючи свіжим духмяним медом і яблуками, ми згадуємо усе добре, що сталося за минулий рік, будуємо плани на майбутнє, а також добрим словом згадуємо прадідуся. І хоча на хуторі збереглася тільки наша хата, вона така ж світла, як і душа мого дідуся. Разом із бджілками він оберігає вічний затишок цього краю.

Альона ГЛУШКО,
учениця 10 класу
Великокошелівської ЗОШ I-III
ступенів.

НАШ РОДОВІД

Це те джерело, з якого ми набираємося досвіду, в якому знаходимо сили й насагу для власного щасливого життя. Моральні орієнтири, традиції дому як коріння притягують нас до землі, живлять наше натхнення.

У дитинстві й юності ми не звертаємо увагу на старше покоління. І тільки в зрілому віці починаємо задумуватися, чому воно діяло так чи інакше, і що повчального від нього ми можемо взяти для себе. Але, на жаль, ті, кого ми могли розпитати, вже відходять в інші світи. Тому Центр гуманітарної співпраці з українською діаспорою за підтримки голови Ніжинської райдержадміністрації Володимира Другакова, випускника Ніжинського держуніверситету імені Миколи Гоголя, разом організували і провели конкурс учнівських творів «Джерело мого роду».

У надісланих сімейних історіях зворушує любов до предків, повага до їхньої працелюбності, професійності, порядності, материнської відданості, фронтової відваги. Саме ці людські риси автори переймають і пов'язують з ними власне успішне майбутнє.

Публікуємо твори переможців і запрошуємо до участі в конкурсі школярів із українських осередків, які проживають за межами етнічної батьківщини.

цілодобово, жити в наметах. Коли ж почалися сорокаградусні морози, переселилися у «вагончики», а потім уже самі побудували теплі хатинки, які видалися справжнім раєм. У далекому Казахстані дідусь зрозумів, що не зможе жити без рідного села, під час короткого перепочинку йому снився рідний хутір, у гудінні трактора вчував зумління бджіл над розквітлим вишнями. І хоч доля ще поводи́ла його світами: спочатку на службу в армію, потім на два роки закинула в далекий Сибір – все ж на початку 60-х років Сергій Глушко

НАЙРІДНІША МАЧУХА

У нашій родині зберігається багато сімейних реліквій, серед яких – старі фотоальбоми. Зимовими вечорами ми дістаємо їх із шухляди і переглядаємо вже поживклі фото. Мама починає розповідати про наших рідних, яких уже немає з нами. Ми знаємо майже весь родовід наших сімей як із боку тата, так і мами. Кожне людське життя – це вже історія, але життя прожите моєю прабабусею Килиною гідне найбільшої пошани.

Народилася Килина Андріївна Білан в с. Терешківка. Рано померли її батьки, тому жила в сім'ї своєї старшої сестри. Яке ж бо важке життя сирітське... Щоб мати свій кусень хліба доглядала чужих дітей. Не мала вона нового одягу, носила те, що давали добрі люди, і на тому спасибі. Дівчата кликали гуляти, а вона, гірко плачучи, відмовлялася. Коли дівчині виповнилося двадцять років, до неї посватався гарний чоловік Андрій, але вдівець із трьома дітьми. Та не було вибору в сироти.

Родина покійної дружини Андрія – п'ять сестер і мати, прийняли Килину як свою, і як могли, допомагали молодій дружині справлятися з дітьми, а також вчили її господарювати. Вона ж, відчуваючи доброту цієї сім'ї, прихилилась до них, і за кожною порадою йшла до чужої матері як до своєї. А через деякий час стала називати її матір'ю. Потяглися до Килини і малі діти Андрія: Гриша, Варя і Ваня. Ласкою і добротою відіграла вона дитячі серця, бо хто зрозуміє сиріт як не сама сирота. І як подяку почула несміливе: «Мамо». Як дар за доброту, незабаром у Килини народилась донька Галинка – моя бабуся. В любові зростали всі четверо дітей.

Та спокійне життя молодого

подружжя порушила війна. Килина провела Андрія на війну і стала чекати, бо важко було одній з чотирма дітьми. Не минуло й року, як отримала похоронку про те, що її чоловік загинув. Що робити, як піднімати на ноги дітей? Але жити треба заради них. Рідна сестра запросила її з донькою Гаєю переїхати жити до неї, адже вона теж залишилася вдовою. Мовляв, удвох буде легше. Але коли на неї

глянули три пари зляканих дитячих очей, згадала своє сирітське життя. Малий Іванко, підійшовши до неї, міцно обійняв і запитав: «Мамо, ти ж нас не покинеш?». І вона твердо вирішила: як важко не буде, але вони всі вп'ятьох будуть разом.

Настав 1947 рік. Неврожай. Біда накрила пеленою усе село, не оминула і Килининого двору. Діти дивилися на матір голодними очима. Вона виживала з ними як могла. У Вані від голоду почали пухнути ручки й ніжки. В розпачі мати не знала що робити. Бабуся й тітка порадили тимчасово віддати малого до дитбудинку. Ніби від серця відривала шматочок, але знала, що тільки так Іванко зможе вижити. Часто

навідувала його, і як тільки трохи стало легше, ластівкою полинула і забрала синочка додому.

Минув час, поліпшилося життя. Килина працює в ланці. За гарну роботу і енергійність її обрали ланковою. Завжди попереду, завжди з піснею. Рано-вранці, щойно починає світати, чути дівочі пісні, всі знають – то Килинина ланка працює в полі.

Хлопці вже вирости, Варя вийшла заміж. Розлетілись лелечата з рідного гнізда, але часто, тільки є можливість, злітаються всі до рідної матері, і везуть їй гостинці, і дякують за те, що вона у них найкраща, найрідніша.

Виросла найменша Галя, вийшла заміж і залишилася з чоловіком жити біля матері.

На свята збиралася у Килини велика родина: два сини, дві невістки, дві доньки, два зяті, а ще десять онуків. Хата наповнювалася радісним гамором, мама Килина поралася біля печі, радісно поглядаючи на свою родину, і думала: «Як добре, що втримала всіх укупці». Діставала з печі смачні пироги і раділа з того, що тепер може смачно всіх нагодувати.

Поверталися діти до своїх домівок і везли з собою часточку маминої любові. Часто запрошували вони матір до себе в гості в столицю. З часом на подвір'ї у Килини защебетали правнуки, яких горнула вона до себе, мов ластівка крилами.

Та життя не вічне, пішла бабуся Килина за межу у вічність. З'їхалася вся велика родина провести її в останню путь. Дякували матері, просили пробачення, а Іван, підійшовши до неї, похилив низько сиву голову і промовив: «Мамо, дякую тобі, що не дала мені померти і зберегла моє життя». Чоловіковою щокою котилася сльоза.

Здається, звичайне людське життя, та чи воно – не материнський подвиг?

Тетяна ПЕТРИК,
учениця 11 класу Сальнянської
ЗОШ I-III ступенів

ЯК СПОГАД ПРО ІМПРЕСІОНІЗМ...

СЛАВЕТНІ ІМЕНА

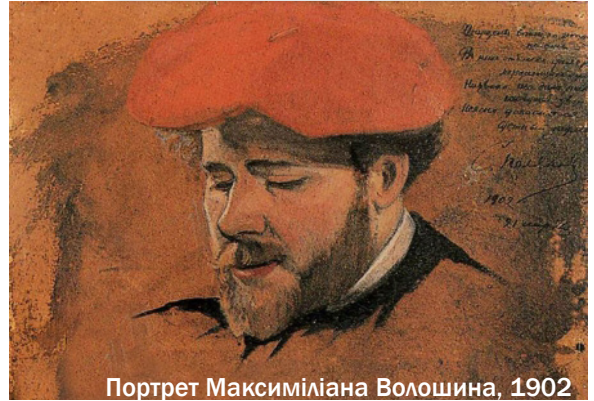
Минає 135 років від дня народження Олександра Якимченка

Художник народився в Ніжині 9 квітня 1878 року в сім'ї міщанина, сліпого на обоє очей, і матері, французьки-гувернантки. Точну дату народження дочці митця Людмилі Олександрівні Якимченко повідомили незадовго до її смерті у 2000 році працівники Центрального архіву літератури і мистецтва в Москві, де зберігається багато художніх робіт нашого земляка. Це гравюри на дереві, офорти, ліногравюри «Брюгге. Старі будинки, вулиця, канал, міст, баржи», датовані 1923-24 роками. Серія ліногравюр «Місто» з дарчим написом Доброву.

1896 року разом із сім'єю він переїздить у Москву, де 1900 року закінчує Строгановське училище. Як один із кращих його учнів, отримує закордонну поїздку, живе в Парижі і працює художником у Жирардо і Пріне, виставляється в салоні на Марсовому полі. В майстерні Єлизавети Кругликової Якимченко вчиться мистецтву гравюри. Тут він знайомиться з Максиміліаном Волошином, який і вводить молодого чоловіка в коло митців, що шукають нові творчі шляхи. Повернувшись у Росію, Якимченко виставляється разом із членами об'єднання «Мир искусства». Його французькі враження, відбиті аквареллю, олівцем і олією, осідають тихим спокоєм «На березі затоки», переливаються сезанівською грою світла на предметі в «Маленькій бухті». Художника вабить Бретань, суворя лагідність якої була посередницею між Росією і Парижем. Він виривається туди при першій-ліпшій нагоді у 1910-1913 роках, 1919 року і створює цілий «Бретонський цикл». У його підмосковних, калужьких пейзажах цього періоду та ж сама імпресіоністська прозорість повітря, вібрація життя і разом

з тим тверезе і точне око, виховане в журналі «Весы».

В останні роки життя Олександр Якимченко створює серію офорти-спогадів про свої зарубіжні поїздки. Патріархальна краса Бретані, готична архітектура Брюгге та Гента постають перед нами химерними і таємничими. Олександр Якимченко представляє ці роботи на виставках у Москві, Ленінграді, Пермі, на першій російській художній виставці в Берліні 1922 року, на XIV міжнародній виставці мистецтв 1924 року в Венеції, на міжнародній виставці художньо-декоративного мистецтва 1925 року в

Портрет Максиміліана Волошина, 1902

Після цього ім'я митця було забуто. Архів Олександра Якимченка був втрачений під час Великої Вітчизняної війни. На кладовищі в Москві, де він був похований, збудували житловий мікрорайон. І лише 1986 року в Москві з ініціативи дочки художника його роботи були виставлені в Центральній науковій бібліотеці Всеросійського театрального товариства. Так і стало відомо, що цей талановитий живописець і графік – наш земляк. Цією подією зацікавилися ніжинські краєзнавці Іван Костенко та Олександр Морозов. 1991 року саме через Морозова Людмила Олександрівна подарувала 75 збережених робіт місту, де народився і виріс її батько. Після двох виставок 1995 року з концертами-презентаціями в Києві колекція зайняла достойне місце в художньому відділі Ніжинського краєзнавчого музею.

Саме ніжинці повернули ім'я митця і частину його доробку в культурний обіг держави. Ми багато зробили для популяризації творчості земляка через виставки, телепередачі, публікації. На одну з них у журналі «Artline» відгукнулися співробітники Національного художнього музею України в Києві. З'ясувалося, що ще з 30-х років серед арештованих владою картин зберігалася і живописна робота Олександра Якимченка «Човни», створена ним 1920 року. Але в Києві нічого не знали про автора. В листопаді 1998 року «Спецфонд» виставляли в рамках проекту «Українське мистецтво ХХ століття».

Прикметно, що все відбувалося в рік 120-ліття від дня народження митця. А через 15 років ніжинську колекцію музейники заховали в фонди, де її ніхто не бачить...

Надія ОНИЩЕНКО

Бретонський хлопчик, 1919

Парижі. З 1918 по 1929 рік він узяв участь у 21 виставці.

Реаліст, який володіє орнаментальним даром і відчуттям свого технічного прийому, майстер, який перейшов до нових тем посякденності і саме в цій повсякденності особливо значної праці з відбудови народного господарства О.Г.Якимченко заслужив нашу пам'ять. Так оцінили творчий доробок живописця і графіка на посмертній виставці 1929 року. Його пригадали ще 1933 року на підсумковій виставці «Художники РСФСР за XV лет (1917-1933). Графіка».

Замоскворіччя, 1910

Засновник – Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Реєстраційне свідоцтво № 352-24ПР, серія ЧГ, від 6 березня 2007 року
Розрахунковий рахунок: код 021125668 р/р 25223003000 в МФО 853592 (для Центру гуманітарної співпраці з українською діаспорою)

Склад редакції:

Бойко О.Д., докт. політ. наук, проф.,
Мельничук О.В., докт. фіз.-мат. наук, проф.,
Астаф'єв О.Г., докт. філол. наук, проф.,
Михед П.В., докт. філол. наук, проф.,
Онищенко Н.П., чл. Нац. спілки журн. України,
Самойленко Г.В., докт. філол. наук, проф.,
Стребкова І.О.

Макет та верстка – Іваницька О.І.

Адреса редакції:

Центр гуманітарної співпраці з українською діаспорою кімната 210
вул. Крапив'янського, 2,
м. Ніжин, 16602, Україна
Тел./факс: (04631) 7-19-59
E-mail: ukr_diaspora@ukr.net,
ndu_diaspora@mail.ru
<http://in.ndu.edu.ua/ua/gov.php>